

ΦΛΕΓΜΟΝΩΣΩΜΑ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Ε. Ι. Γιαμαρέλλος-Μπουρμπούλης

Καθηγητής Παθολογίας
Δ΄ Παθολογική Κλινική

Διευθυντής Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Λοιμωξιολογία»
Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Gastprofessor, Center for Sepsis Control and Care,
Jena University Hospital, Deutschland

President: *European Shock Society*

Chairman: *European Sepsis Alliance*

Center for Sepsis
Control & Care

European
Sepsis
Alliance

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

CONFLICT OF INTEREST

Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών την τελευταία διετία:

- Angelini Italy, Biotest AG Germany, InflaRx Germany, Xbiotech Texas USA

Ομιλητής σε συνέδρια την τελευταία διετία:

- Abbott CH, MSD Ελλάς, Pfizer Ελλάς

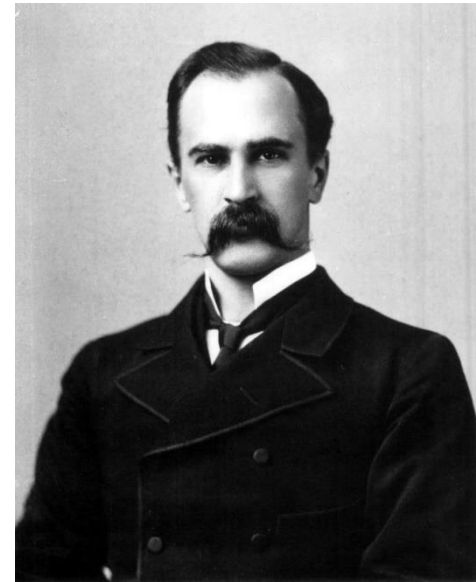
Ερευνητική χρηματοδότηση την τελευταία διετία:

- Abbvie Φαρμακευτική, Alfa Wasserman Italy, Astellas Pharma Europe, AxisShield UK, bioMérieux France, Inflammatrix SA USA, InflaRx Germany, Pfizer Hellas, ThermoFischer Scientific BRAHMS GmbH Germany, Xbiotech Texas USA
- EU FrameWork Program 7 HEMOSPEC
- Marie-Curie Horizon 2020 European Sepsis Academy

Μέλος Data Monitoring Committee NovImmune Trial NI-0101-04

“Humanity has three great enemies: Fever, famine and wars. Of these by far the greatest, by far the most terrible is fever”

Sir William Osler (1849-1919)

ΜΕΡΙΚΕΣ ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

Άνδρας 35 ετών με πυρετό

- Εξάρσεις: εμπύρετο, αρθραλγίες, εξάνθημα, ακοή (+/-)
- Προ διετίας: ευρεία λαπαροτομή λόγω κοιλιακού άλγος
- PCR *FMF* (+)

Άνδρας 65 ετών στα ΤΕΠ με ιστορικό υπερουριχαιμίας

- Έντονο άλγος στην 1^η μετα-ταρσο φαλαγγική
- Εξάρσεις συνεχείς από έτους
- Δεν ανταποκρίνεται πλέον σε ΜΣΑΦ/κολχικίνη

Γυναίκα 65 ετών παχύσαρκτη με ΣΔ2

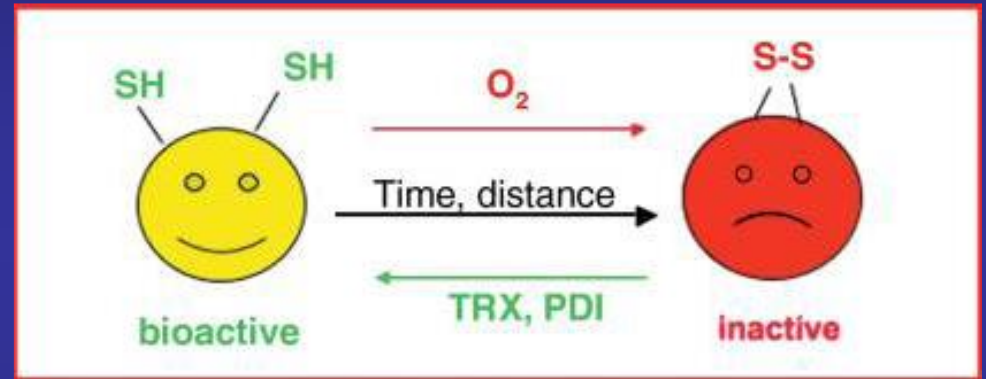
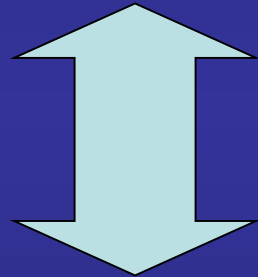
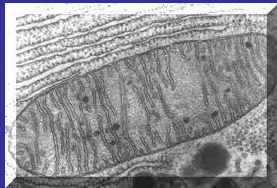
- Δύσπνοια λόγω πνευμονίας της κοινότητας
- Εξέλιξη σε πολυοργανική ανεπάρκεια
- Θάνατος μετά 5 ημέρες

ΑΠΟ ΤΙ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ Η ΚΥΤΤΑΡΙΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ;

(Rubartelli & Sitia. *Antiox Redox Sign* 2009, 11: 2621)

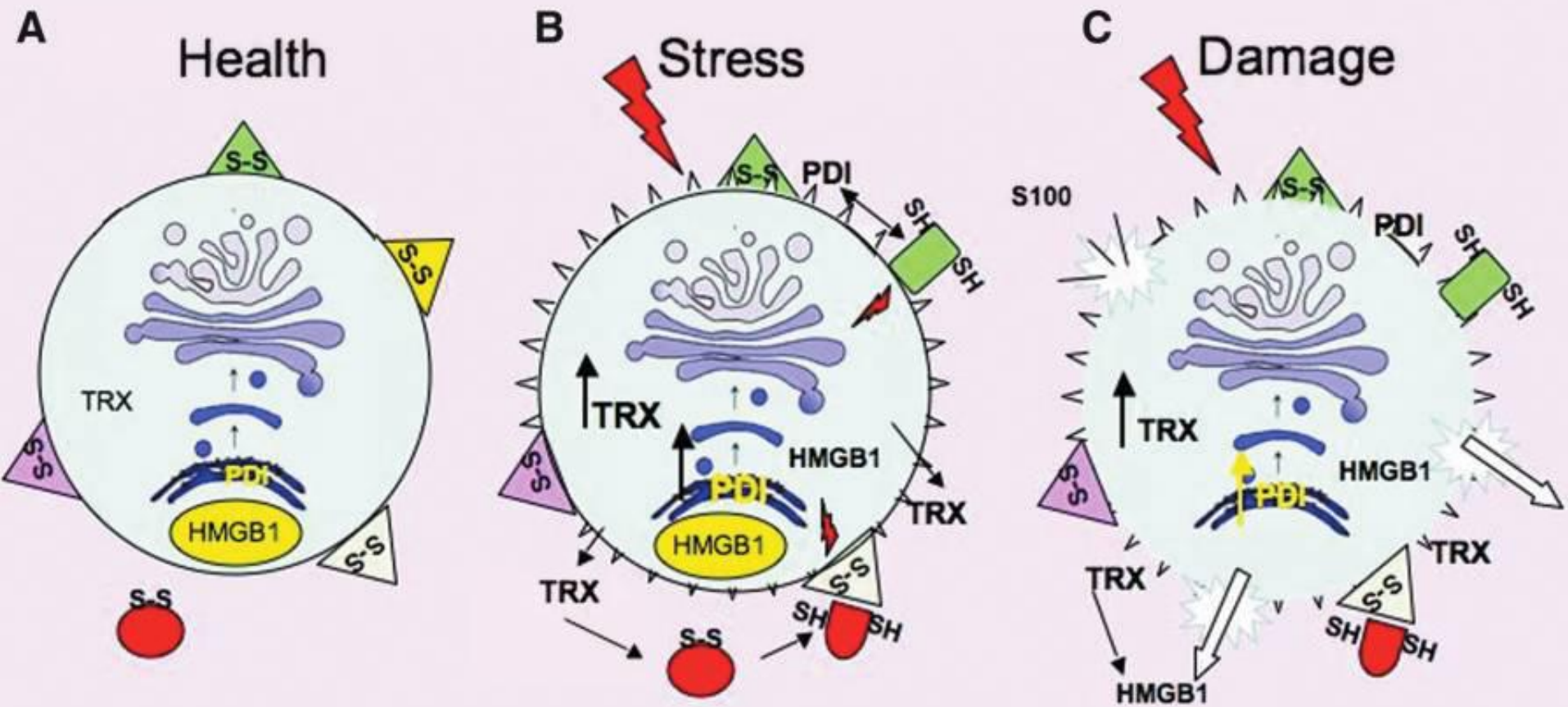
ROS

(Reactive-oxygen species)

ΕΝΔΟΓΕΝΗ ΑΝΤΙ-ΟΞΕΙΔΩΤΙΚΑ

- SOD
- GSx
- Καταλάση
- Συνθετάση γλουταθειόνης

ΣΗΜΑΤΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

(Rittich D, et al. *Nature Immunol* 2008, 8: 776)

- Μικροοργανισμοί: σταθερές δομές ή pathogen-associated molecular patterns (PAMP)
- PAMP: λιποπολυσακχαρίτες, λιποτεϊχοϊκό οξύ, βακτηριακό DNA, μεβράνες ιϊκού φακέλου
- Ενδογενή συστατικά ή danger-associated molecular patterns (DAMPs)
- DAMPs: HSP70, dsDNA, HMGB1, ουρικό μονονάτριο, άσβεστος, ATP
- Stress-associated molecular patterns (SAMPs): οξειδωτικό stress

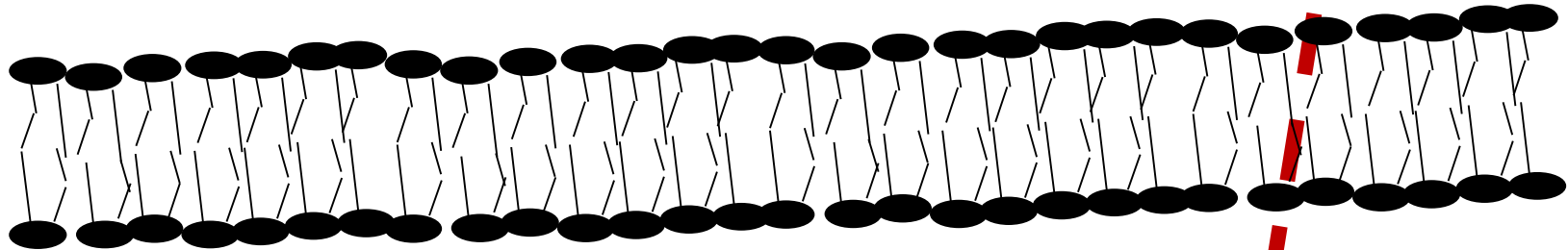
NLRs ΥΠΟΔΟΧΕΙΣ

(Martinon F, et al. *Ann Rev Immunol* 2009, 27: 229)

	Όνομα	Δομή
NLRPs	NLRP1-12 NLRP3: cryopyrin	Pyrin-NACHT-NAD-LRR
IAPF	Ipaf/NAIP	CARD-NACHT-LRR
NODs	NOD1-6	CARD-NACHT-NAD-LRR

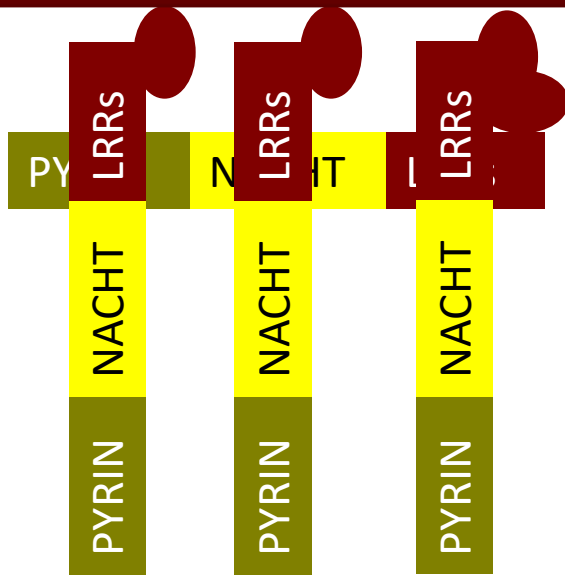

MDP (Gram+); dsDNA; ATP, ROS, monosodium urate

IL-1 β
IL-18

INFLAMMASOME

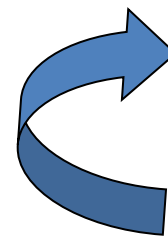
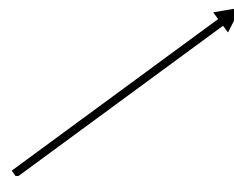
Pro-caspase-1

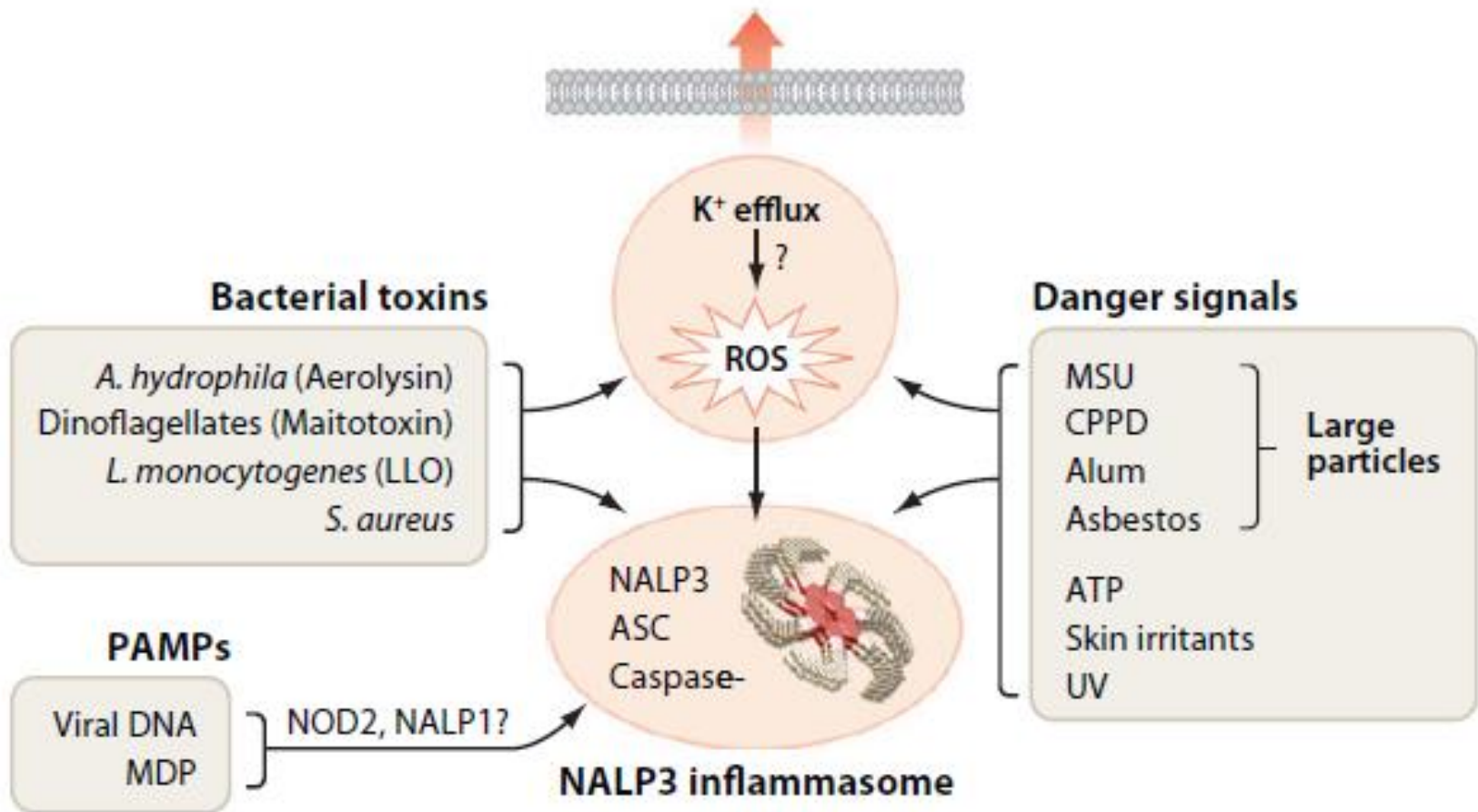
Caspase-1

IL-1 β
IL-18

<20%

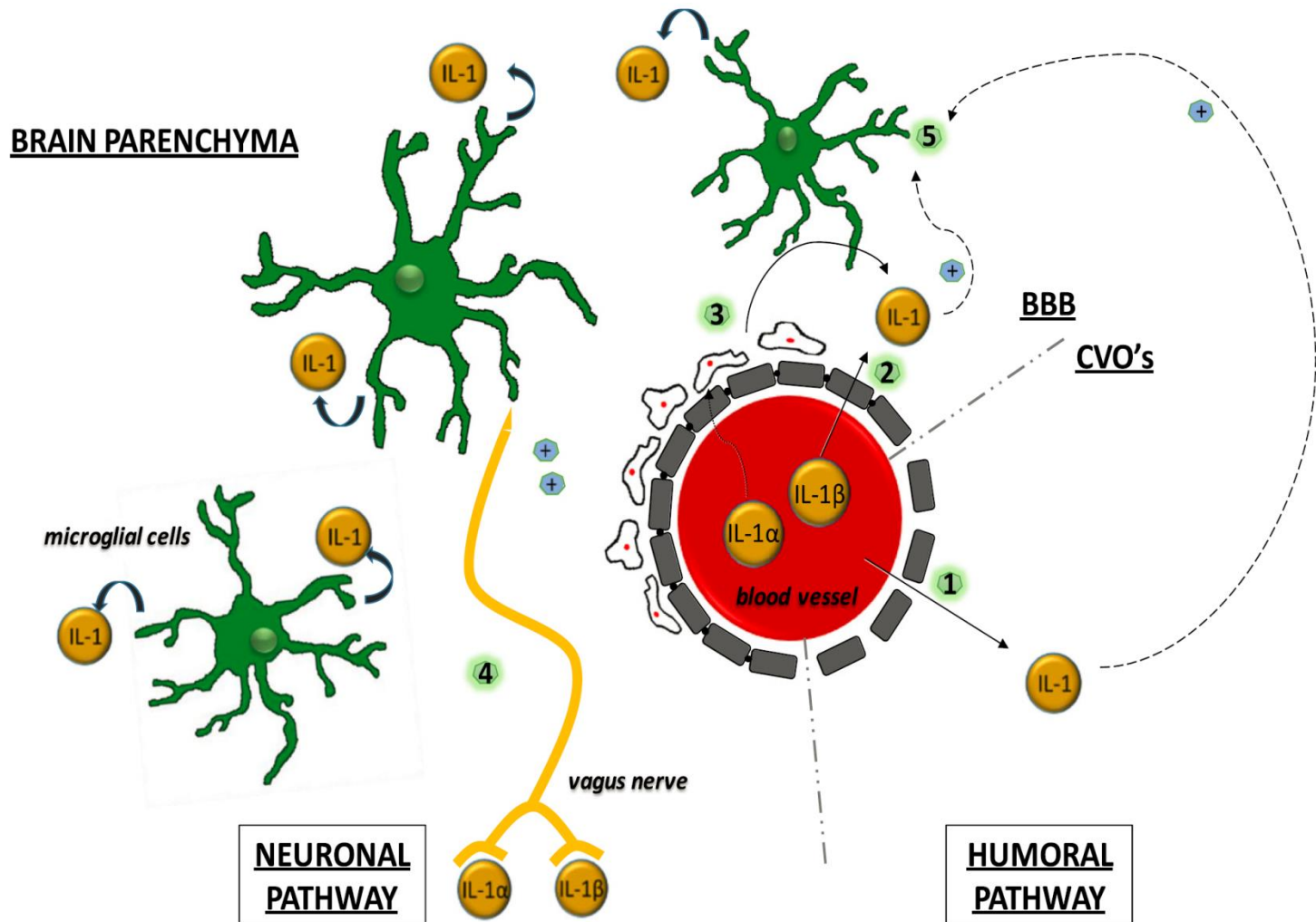
pro-IL-1 β
pro-IL-18

FEVER AS AN IL-1 β MEDIATED DISEASE

(Roerink ME, et al. *J Neuroinflammation* 2017; 14:16)

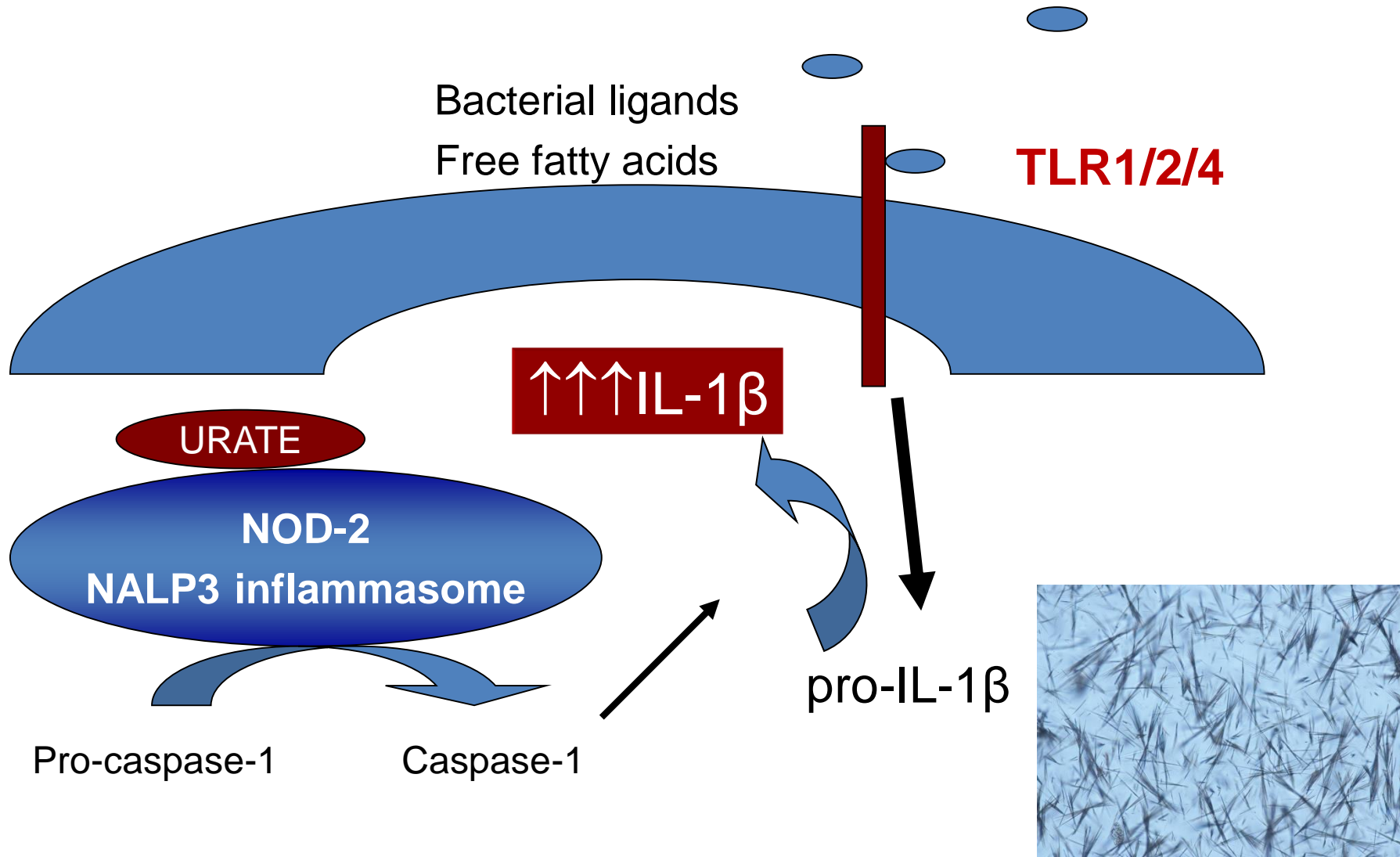
MAIN CAUSES OF FUO IN THE DIAGNOSTIC ALGORITHM

(Beresford & Gosbell. Intern Med J 2016; 46: 1011)

- Infections (17-35%)
- Malignancies (10-20%)
- Non-infectious inflammatory diseases (autoimmune and rheumatic diseases, vasculitis syndromes and granulomatous disorders) (24-36%)
- Miscellaneous causes (3-15%)
- No diagnosis (16-39%)

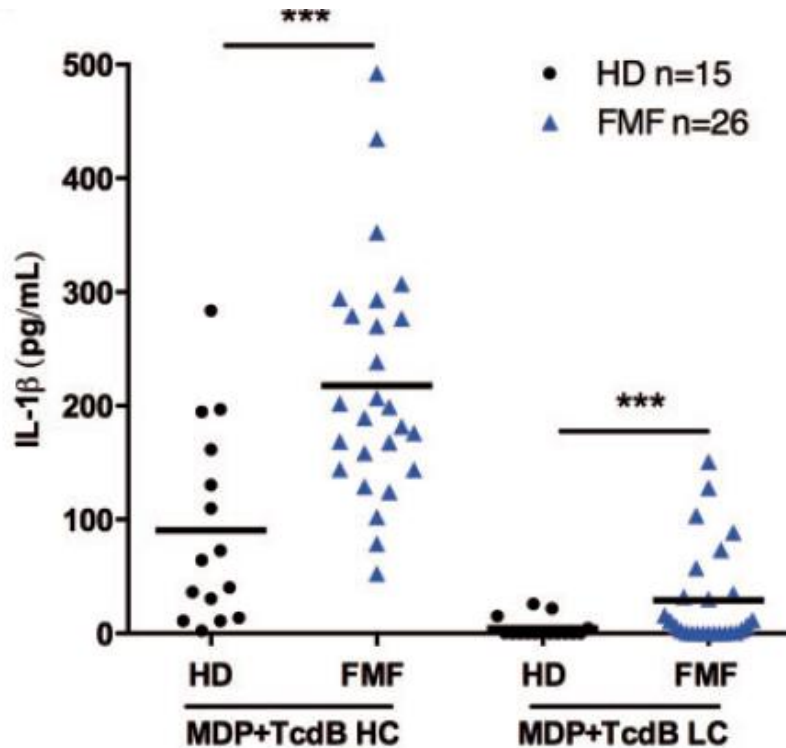
OVER-PRODUCTION OF IL-1 β MANDATES PRIMING

(Giamarellos-Bourboulis EJ, et al. *Ann Rheum Dis* 2009; 68: 273
Mylona EE, et al. *Arthritis Res Ther* 2012; 14: R158)

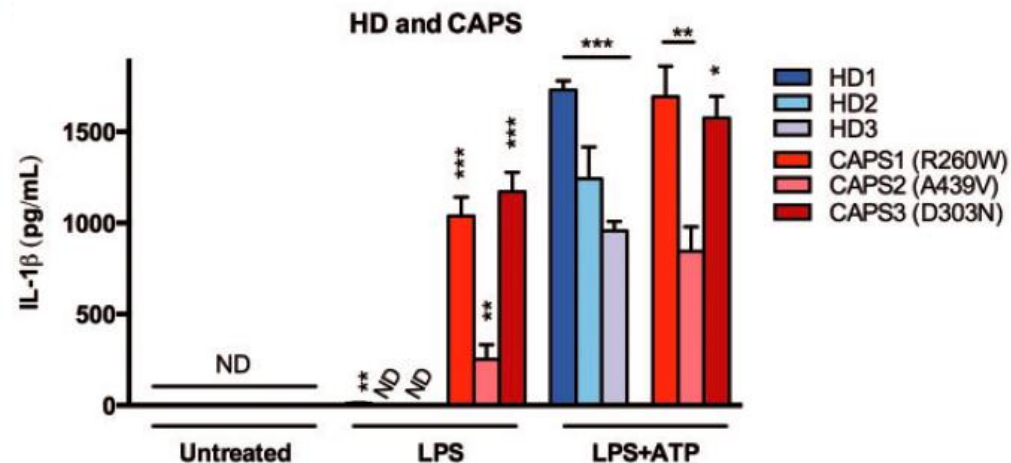

IL-1 β OVER-PRODUCTION AND GENETIC MODULATION OF NLRP3 SENSITIVITY

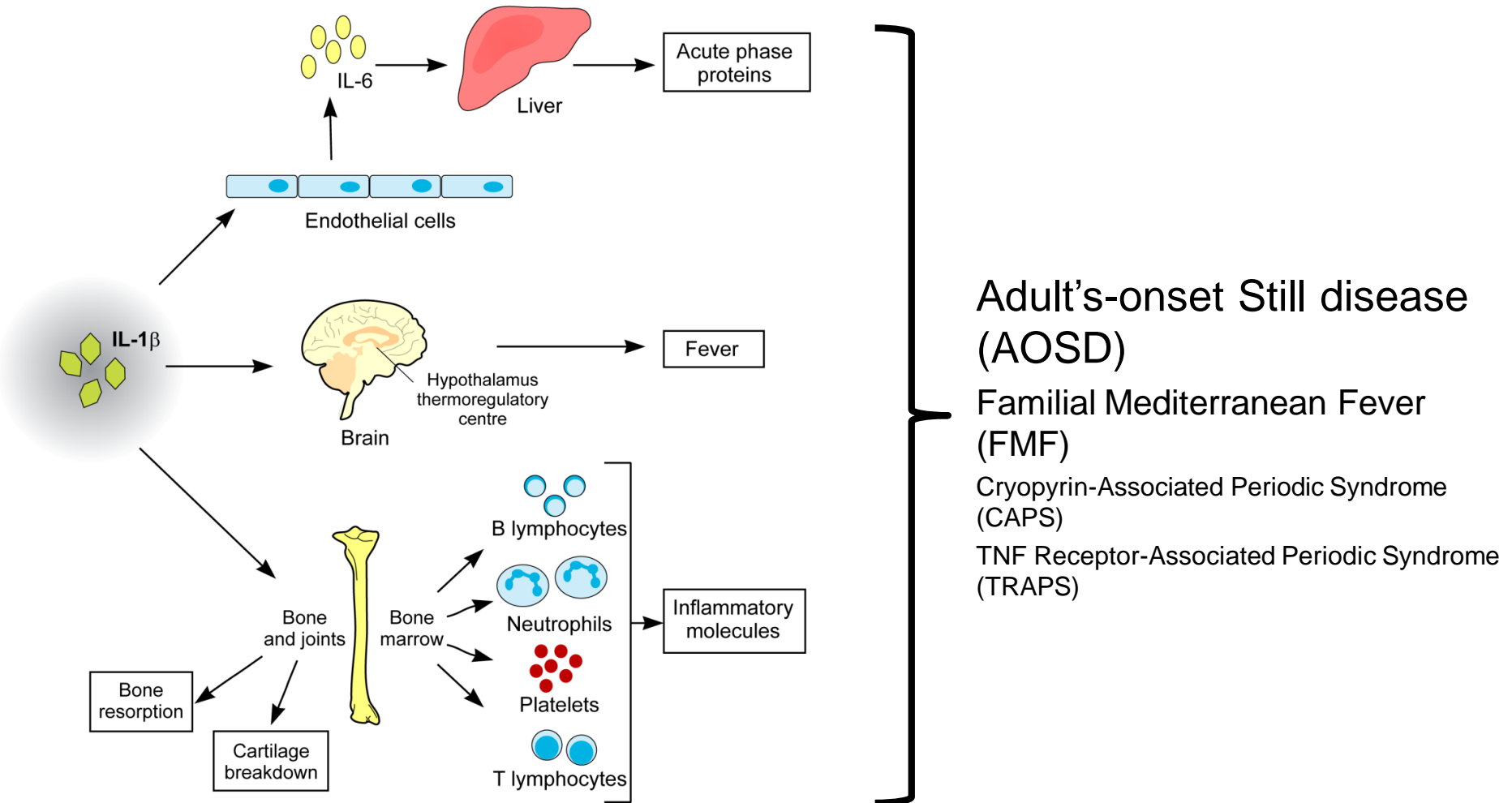
(Jamilloux Y, et al. *Rheumatology* 2018; 57: 100)

HD: healthy donors
 CAPS: cryopyrin-associated periodic syndrome
 FMF: Familial Mediterranean Fever
 MDP: muramyl dipeptide
 TcdB: *C. difficile* toxin B

INCREASED AUTOGENOUS PRODUCTION OF IL-1 β AT FLARE-UPS (PRIMING & SUSCEPTIBILITY)

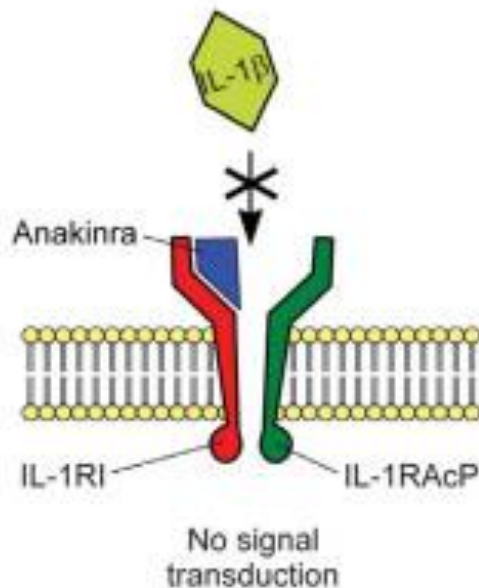

BIOLOGICAL DISEASE MODIFYING DRUGS THAT BLOCK IL-1 β

(Lachmann HJ, et al. *Arthritis Rheum* 2011 63: 314)

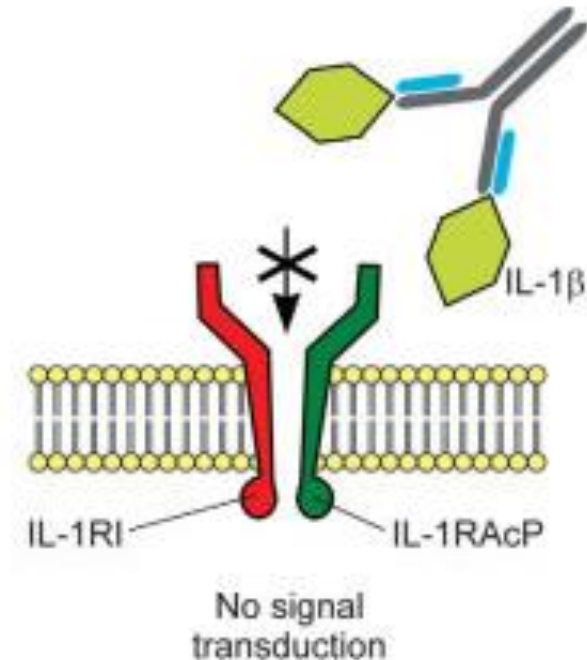
ANAKINRA

- Recombinant human receptor
- Binds to both IL-1 α and IL-1 β
- Half-life 5-6 hours
- Pain at injection sites

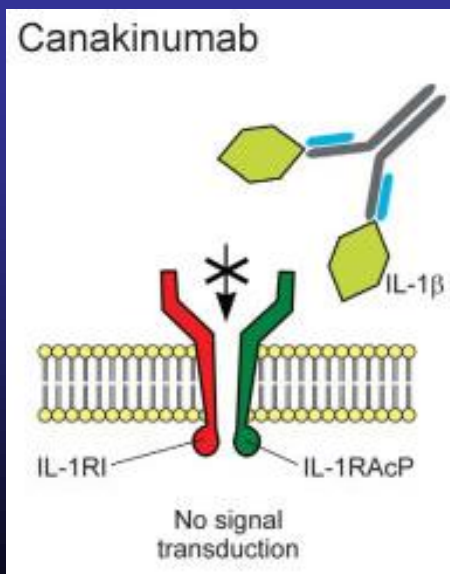
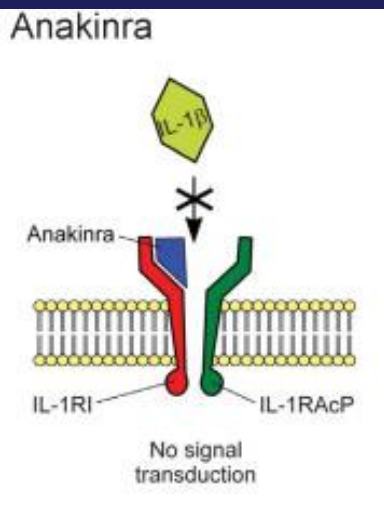
CAMAKINUMAB

- Fully humanized antibody
- Binds to IL-1 β
- Half-life 21-28 days

ΠΩΣ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΩ ΤΟΝ ΑΣΘΕΝΗ; (Lachmann HJ, et al. *Arthritis Rheum* 2011, 63: 314)

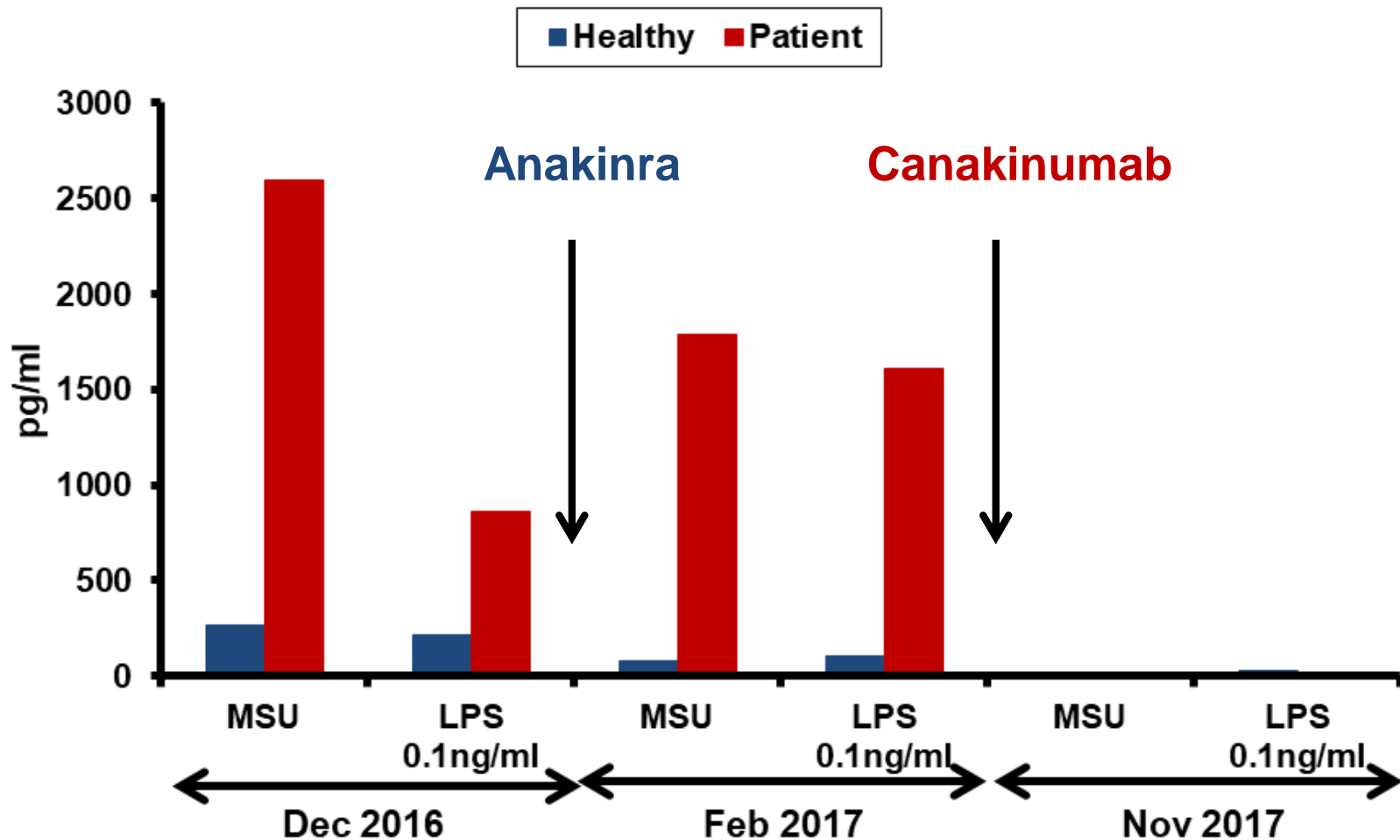
Σύνδρομο	Διαταραχή	Απάντηση Anakinra
Muckle-Wells	NALP3	+
Οικογενές αυτοφλεγμονής	NALP3	+
Μεσογειακός πυρετός	Pyrin	+/-
Νόσος Still	?	+
Ουρική αρθρίτιδα	Ουρικό	+
Ψευδοουρική	CPPD	+

A PATIENT WITH FMF

- First visit November 2016
- Male, 51 years old
- Diagnosis of FMF since 2005 (E148Q/E148Q exon 2 *MEFV*)
- On colchicine 2mg/day
- Fever up to 39.4⁰C since one month
- Conjunctivitis, arthritis of the right wrist, intense lower arms skin color

- Single shots of 100mg anakinra
- Transient relief followed by relapse of fever
- February 2017: canakinumab every month
- Complete response end of March 2017 (after 2nd injection)

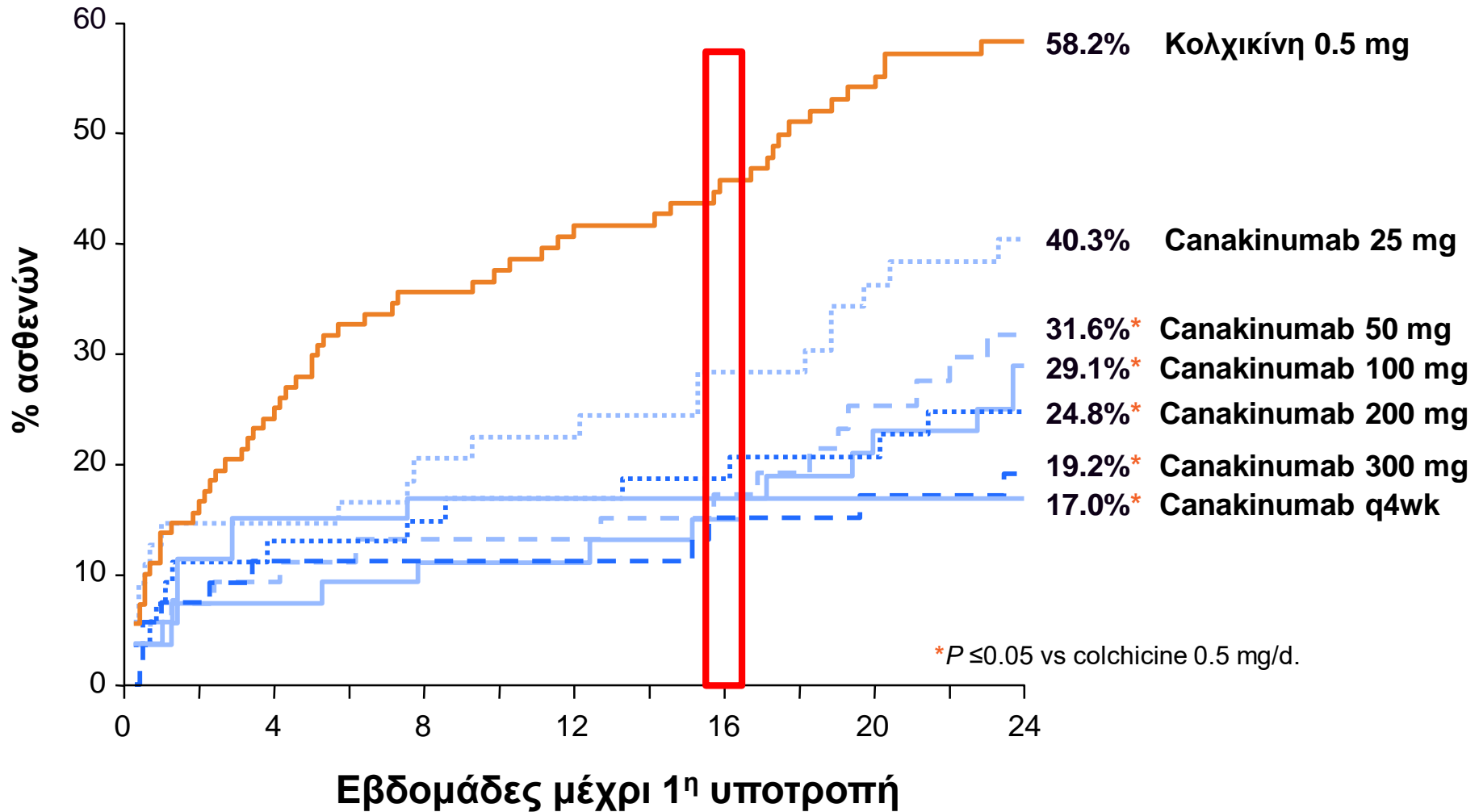
PRODUCTION OF IL-1 β BY CIRCULATING MONOCYTES AFTER STIMULATION

LPS: lipopolysaccharide of *E.coli* O55:B5
MSU: purified monosodium urate

CANAKINUMAB VS ΚΟΛΧΙΚΙΝΗ ΚΑΙ ΥΠΟΤΡΟΠΕΣ

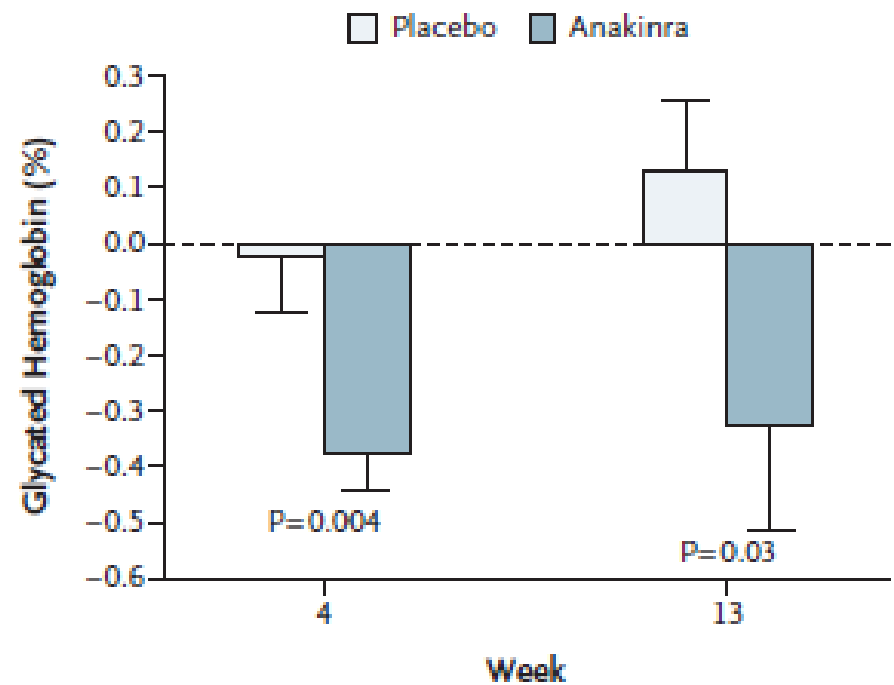
(Schlesinger N, et al. *Arthritis Rheum* 2011, 70: 1264)

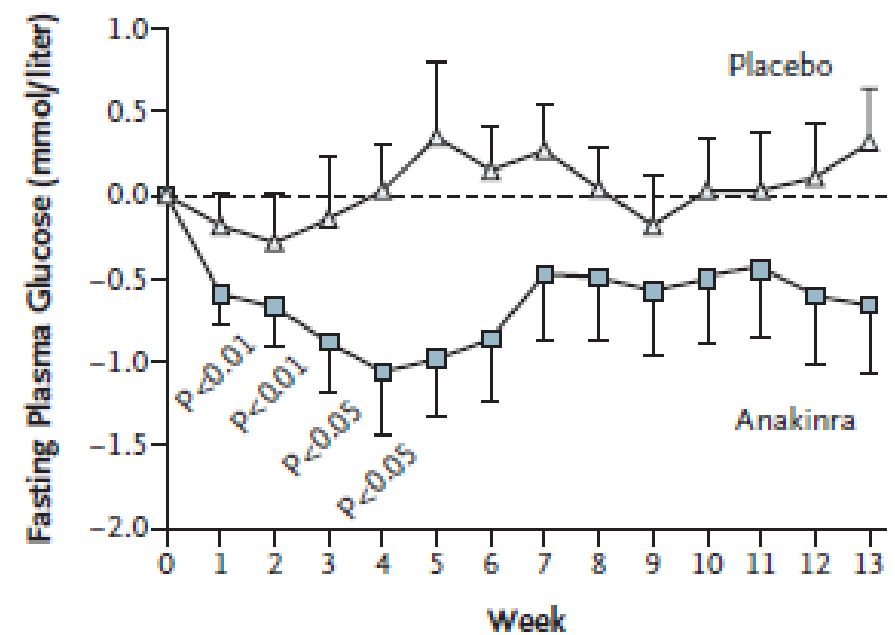
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΔ2 ΜΕ ΑΝΑΚΙΝΡΑ

(Larsen CM, et al. *New Engl J Med* 2007, 356: 1157)

A

B

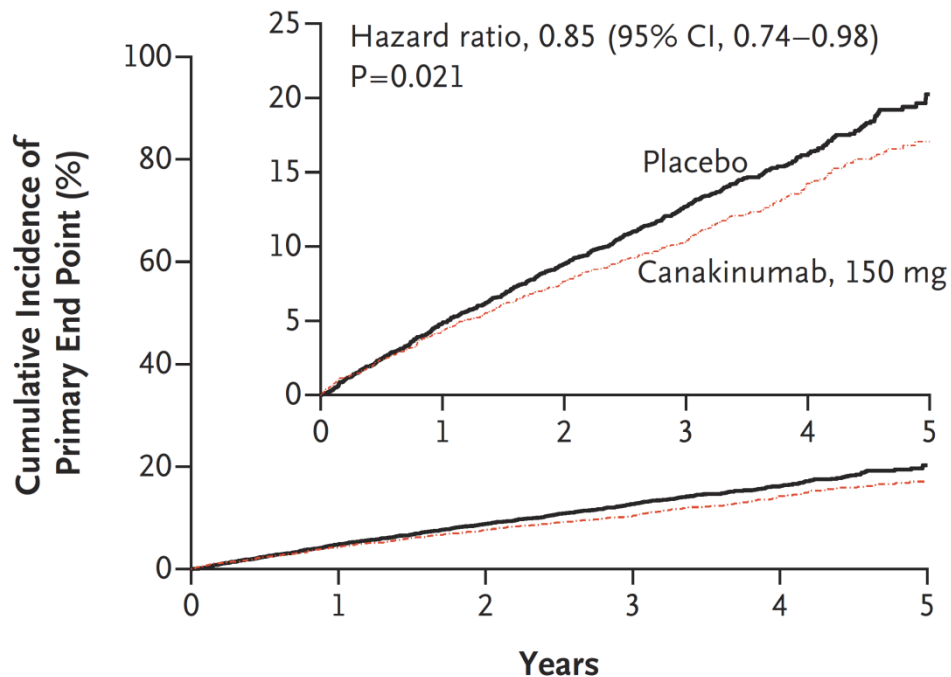

ΧΡΟΝΙΑ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ & ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

(Ridker PM, et al. *N Engl J Med* 2017, 377: 1119)

- Canakinumab
Antiinflammatory
Thrombosis Outcome
Study (CANTOS)
- Ιστορικό εμφράγματος
μυοκαρδίου +
CRP>2mg/l

Primary End Point with Canakinumab, 150 mg, vs. Placebo

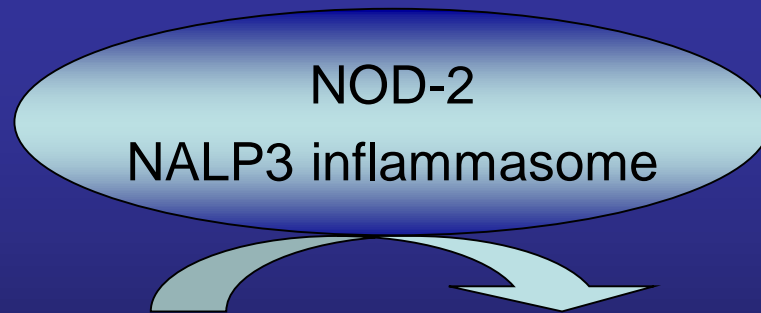
No. at Risk

Placebo	3344	3141	2973	2632	1266	210
Canakinumab	2284	2151	2057	1849	907	207

ΦΛΕΓΜΟΝΟΣΩΜΑ ΚΑΙ ΣΔ2

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΝΣΟΥΛΙΝΗ
↓ Β-ΚΥΤΤΑΡΩΝ ΝΗΣΙΔΙΩΝ

ΑΦΡΩΔΗ ΜΑΚΡΟΦΑΓΑ
ΜΑΚΡΟΦΑΓΑ ΛΙΠΩΔΟΥΣ ΙΣΤΟΥ

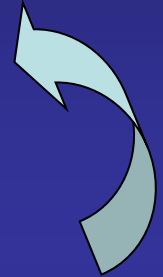

Προ-κασπάση-1

Κασπάση-1

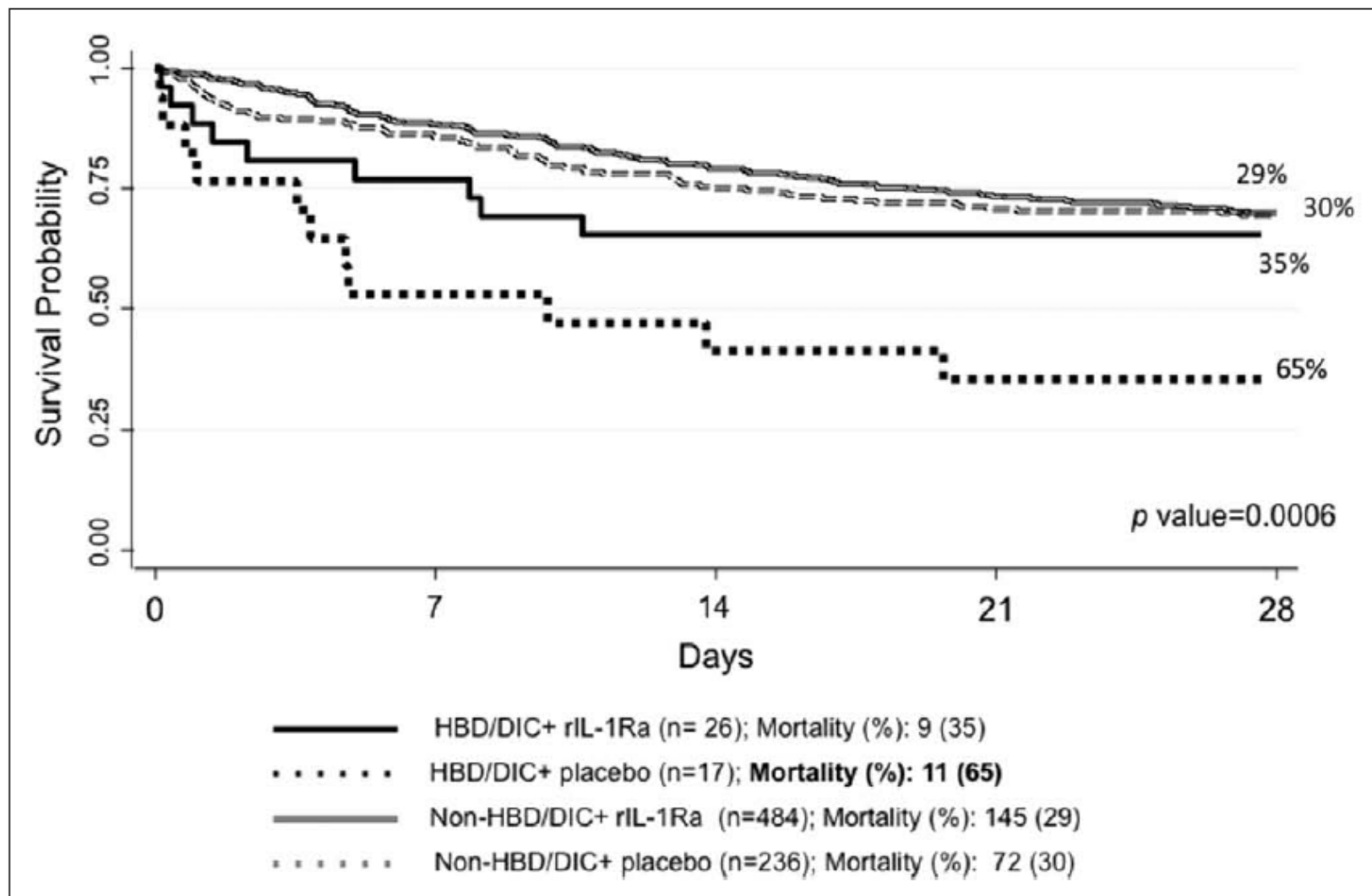
pro-IL-1 β

↑↑↑IL-1 β

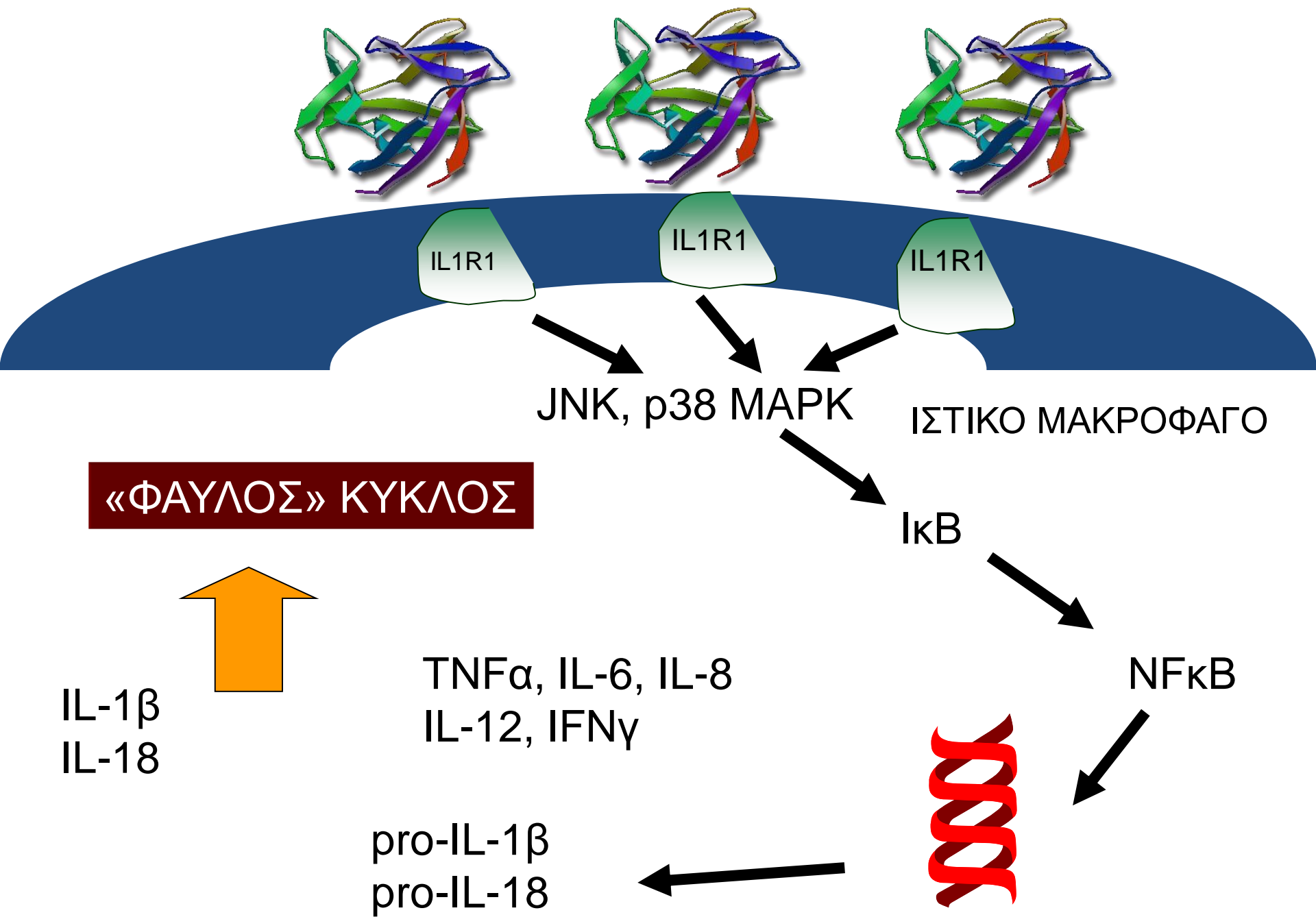

ΘΕΤΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΑΝΑΚΙΝΡΑ

(Shakoory B, et al. *Crit Care Med* 2016; 44: 275)

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ

(Schulert GS, et al. *Annu Rev Med* 2015; 66: 145)

- Χαρακτηρίζεται από θανατηφόρο οργανική ανεπάρκεια
- Παγκυτταροπενία, αιμοφαγοκυττάρωση, ηπατική δυσπραγία, διαταραχή πήξης και/ή δυσπραγεία ΚΝΣ
- Επιπλοκή λοιμώξεων, κακοηθειών ή αυτοανόσων συνδρόμων

Ασθενείς ≥ 2 κριτήρια και τεκμηριωμένη λοίμωξη= 5.724

ΠΛΗΡΗ ΚΛΙΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ= 5.121

Κοορτή A= 3.417

Οξεία πυελονεφρίτιδα= 981 (28,7%)
Πνευμονία κοινότητας= 772 (22,6%)
Ενδοκοιλιακή λοίμωξη= 594 (17,6%)
Πρωτοπαθής βακτηριαιμία= 314 (9,2%)
Πνευμονία του αναπνευστήρα= 405 (11,9%)
Άλλη= 351 (10,3%)

Κοορτή B= 1.704

Οξεία πυελονεφρίτιδα= 487 (29,2%)
Πνευμονία της κοινότητας= 356 (20,9%)
Ενδοκοιλιακή λοίμωξη= 309 (18,1%)
Πρωτοπαθής βακτηριαιμία= 139 (8,2%)
Πνευμονία του αναπνευστήρα = 206 (12,1%)
Άλλη= 207 (12,1%)

N= 3.417

Δείγμα αίματος <24 ώρες
από την εκδήλωση του SIRS= 5.121

N= 1.704

N= 2.550

**ΣΥΓΚΡΙΣΗ
ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

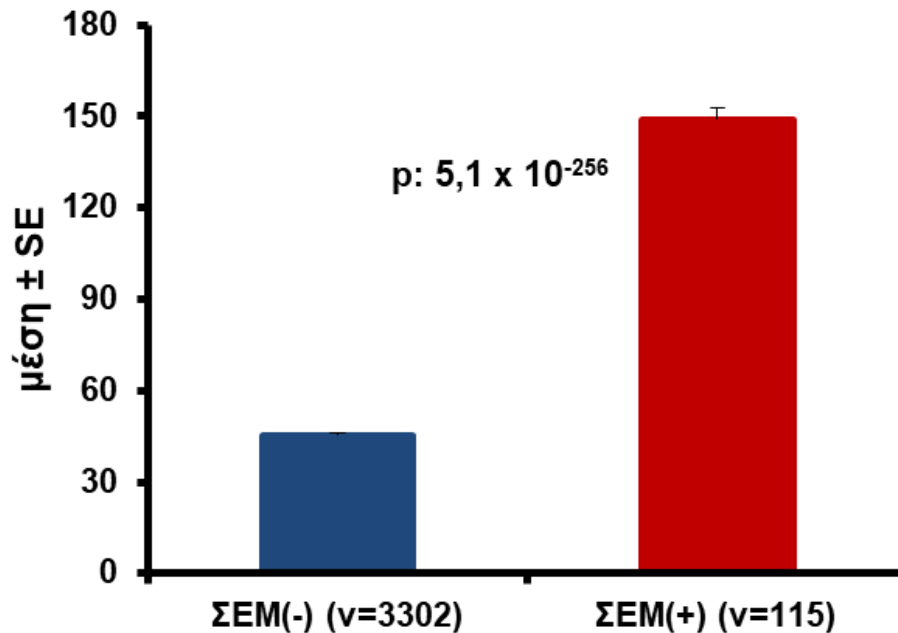
N= 1.279

ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΘΕΝΩΝ

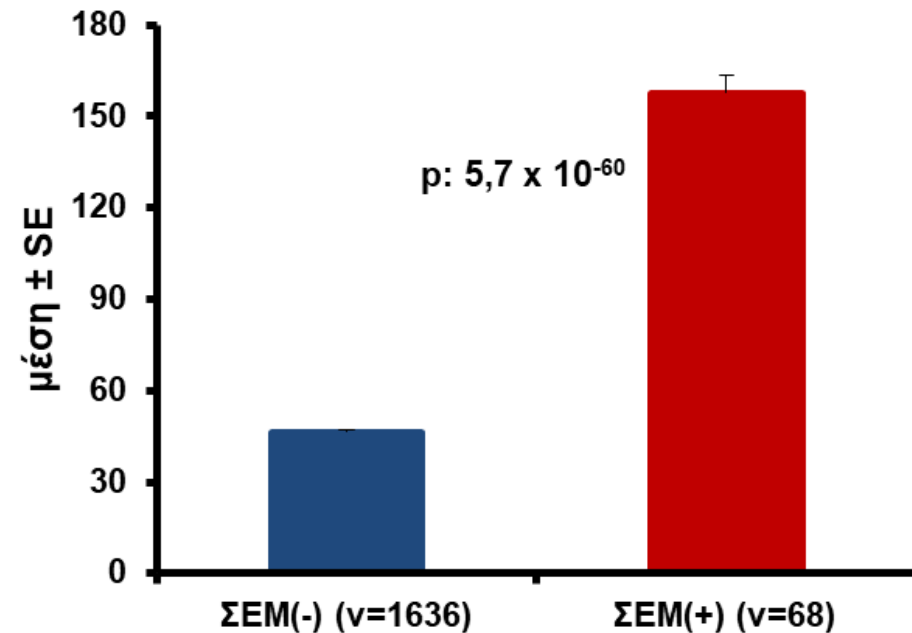
- Επανάληψη δειγματοληψίας μετά 48 ώρες= 747
- Μέτρηση IL-6, IL-10/TNF α , IL-18, IFN γ , sCD163

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΝΔΡΟΜΟΥ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ ΣΤΗ ΣΗΨΗ (Kyriazopoulou E, et al. *BMC Med* 2017; 15: 172)

Κοορτή Α: Βαθμολογία HS

Κοορτή Β: Βαθμολογία HS

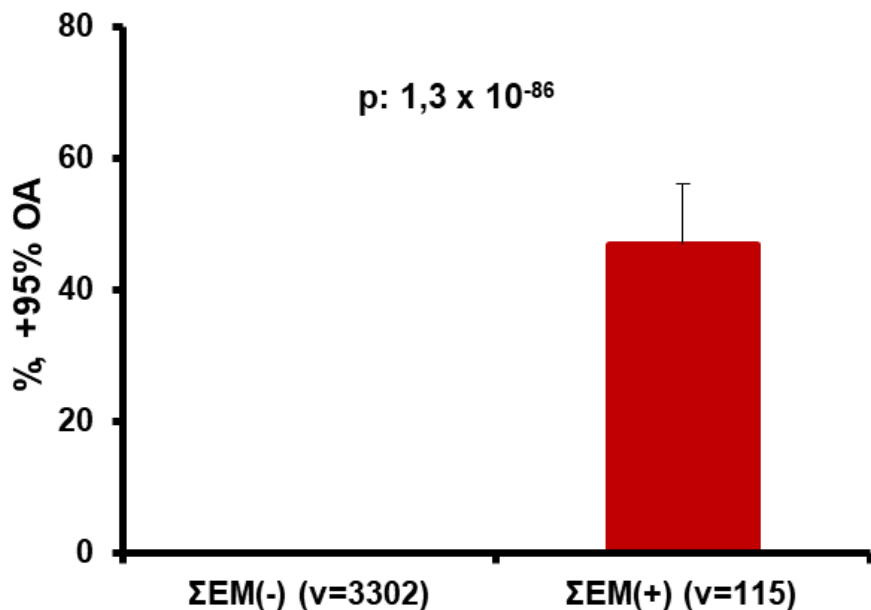
HS: αιμοφαγοκυττάρωση

ΣΕΜ: σύνδρομο ενεργοποίησης μακροφάγων

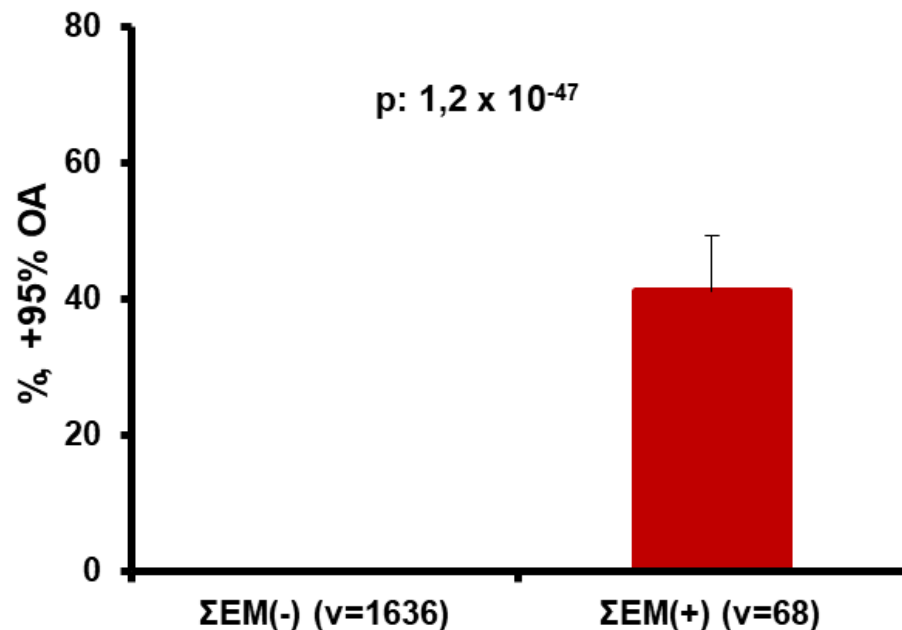
ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΠΗΞΗΣ

(Kyriazopoulou E, et al. *BMC Med* 2017; 15: 172)

Κοορτή Α: Παρουσία ΔΕΠ/ΗΚΔ

Κοορτή Β: Παρουσία ΔΕΠ/ΗΚΔ

ΔΕΠ: διάχυτη ενδαγγειακή πήξη

ΗΚΔ: ηπατοκυτταρική δυσπραγία

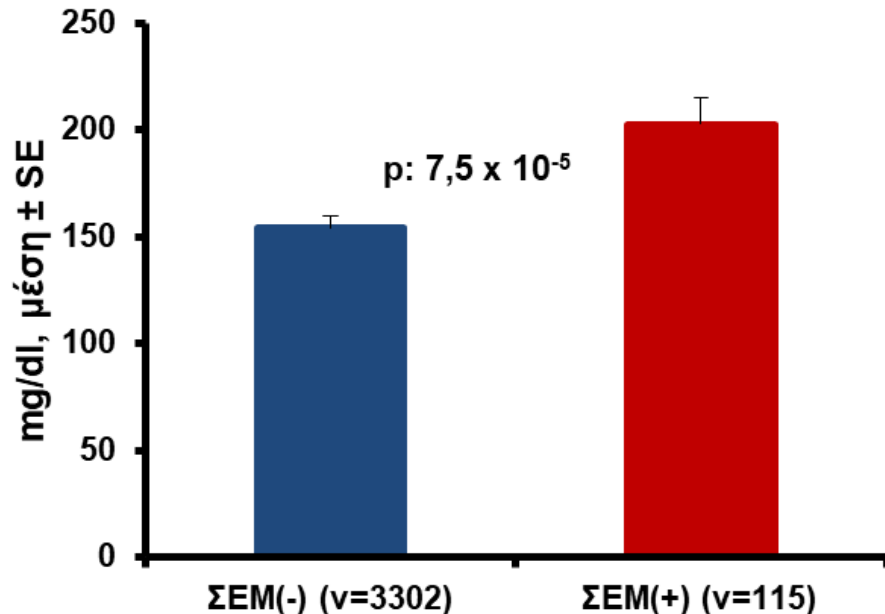
ΟΑ: όρια αξιοπιστίας

ΣΕΜ: σύνδρομο ενεργοποίησης μακροφάγων

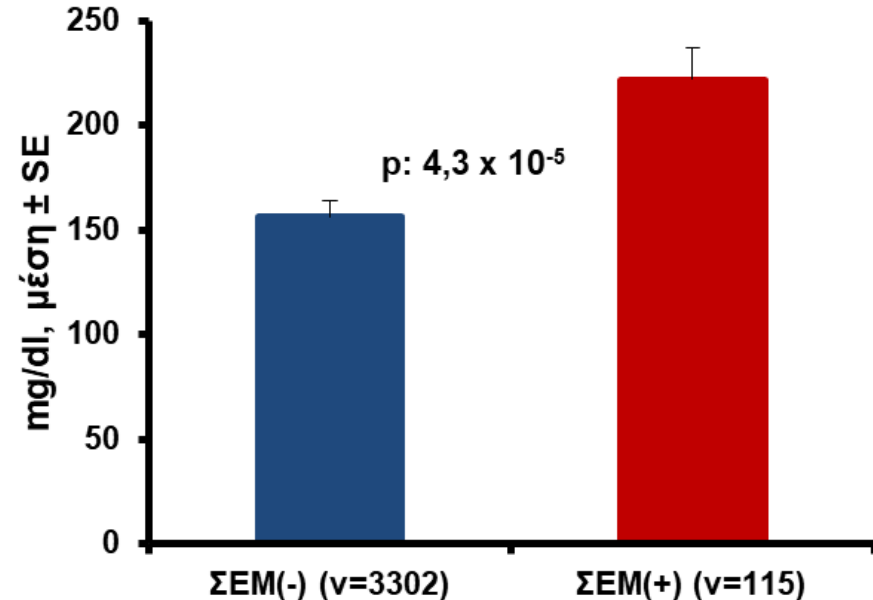
ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡ-ΤΡΙΓΛΥΚΕΡΙΔΑΙΜΙΑ

(Kyriazopoulou E, et al. *BMC Med* 2017; 15: 172)

Κοορτή Α: Τριγλυκερίδια

Κοορτή Β: Τριγλυκερίδια

ΣΕΜ: σύνδρομο ενεργοποίησης μακροφάγων

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ ΚΑΙ ΘΝΗΤΟΤΗΤΑ 10 ΗΜΕΡΩΝ

(Kyriazopoulou E, et al. *BMC Med* 2017; 15: 172)

	Κοορτή A		Κοορτή B	
	ΣΚ	ρ	ΣΚ	ρ

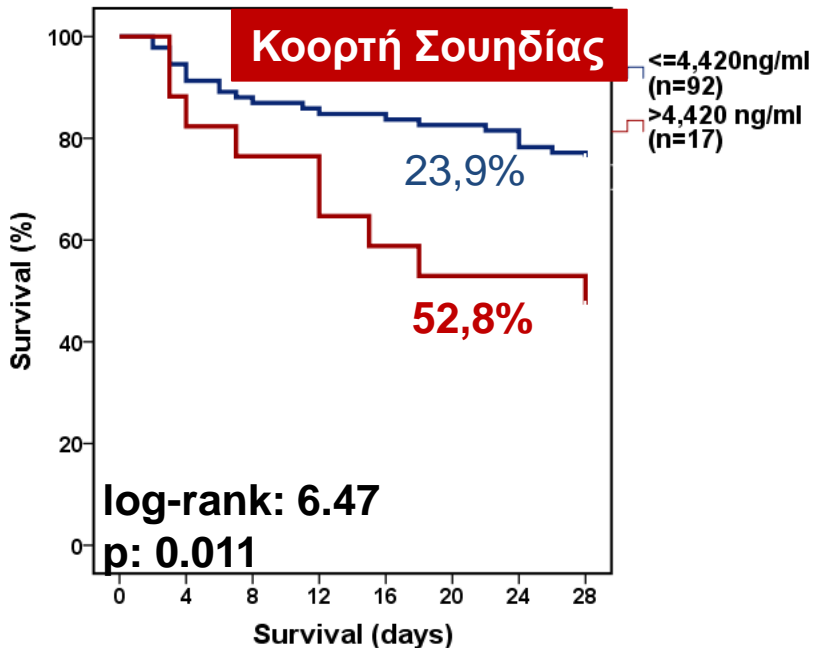
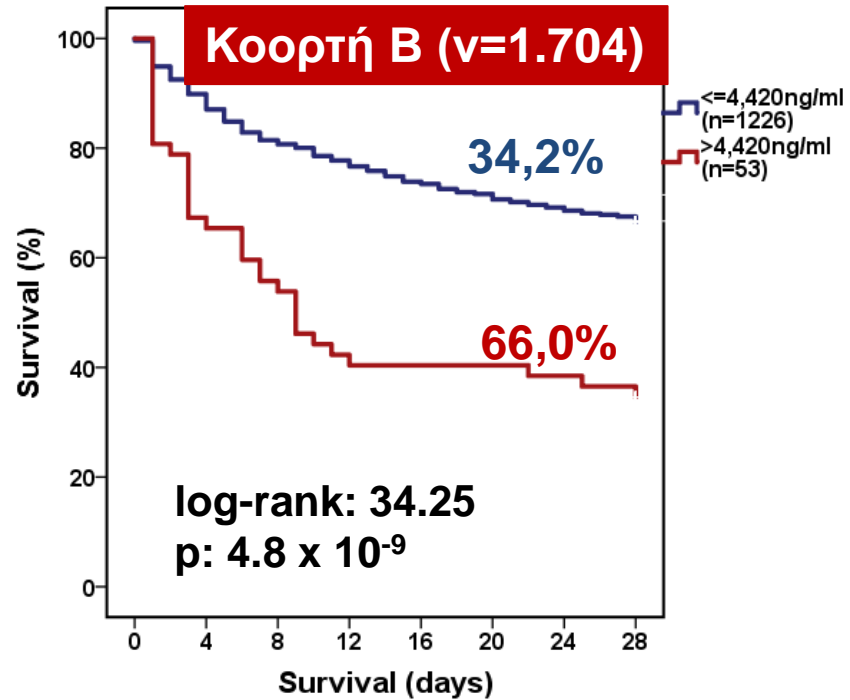
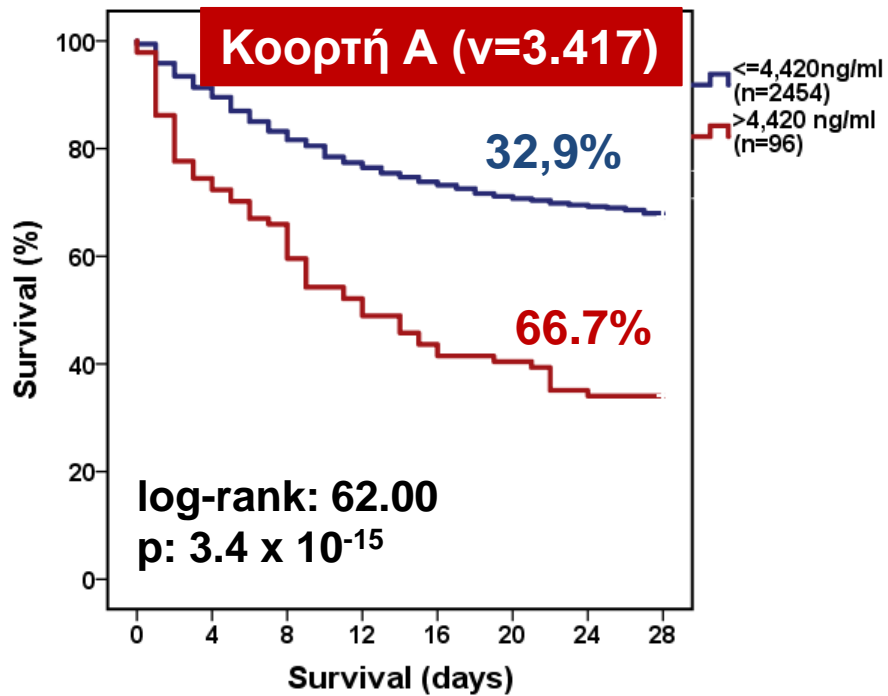
ΣΕΜ	1.86	0.003	2.81	<0.0001
ARDS	1.72	<0.0001	1.81	<0.0001
ΟΝΒ	3.12	<0.0001	3.79	<0.0001
Καταπληξία	3.45	<0.0001	4.16	<0.0001

ARDS: σύνδρομο οξείας αναπνευστικής δυσχέρειας

ΟΝΒ: οξεία νεφρική βλάβη

ΣΕΜ: σύνδρομο ενεργοποίησης μακροφάγων

ΣΚ: σχετικός κίνδυνος

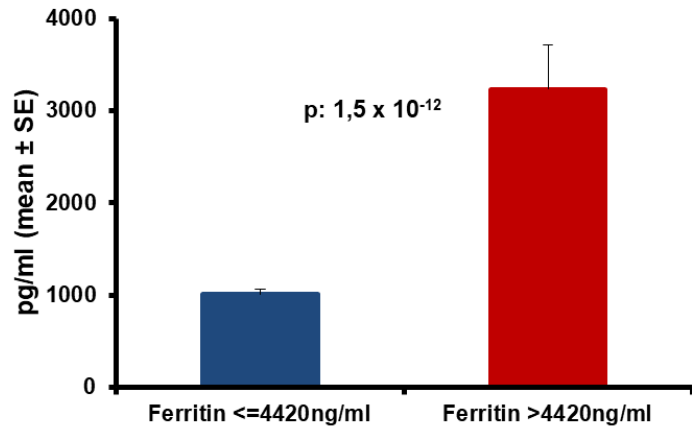
Φερριτίνη > 4.420 ng/ml
Ειδικότητα 97,1%
Αρνητική προγνωστική αξία 98%

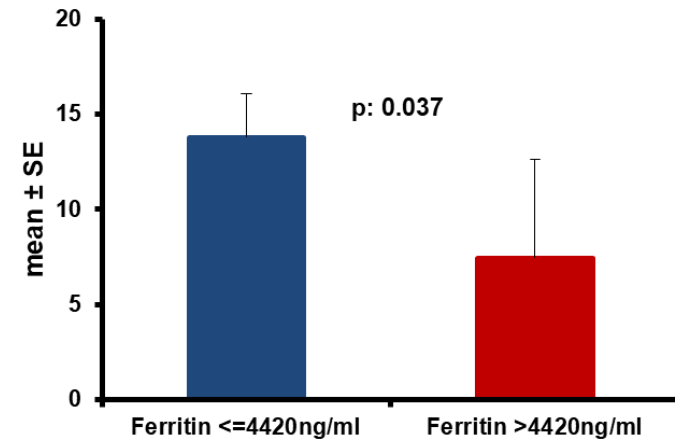
ΥΠΕΡ-ΦΕΡΡΙΤΙΝΙΝΑΙΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡ-ΚΥΤΤΑΡΟΚΙΝΑΙΜΙΑ

(Kyriazopoulou E, et al. *BMC Med* 2017; 15: 172)

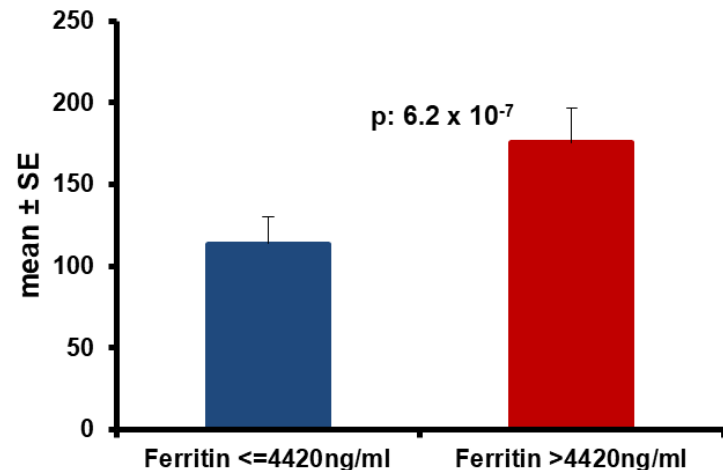
IL-18

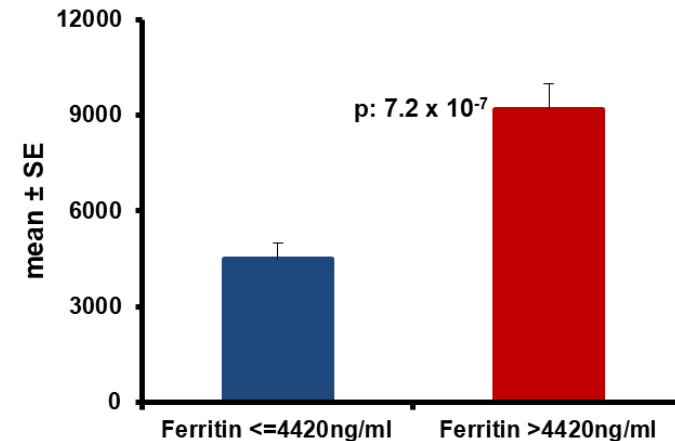
IL-10/TNF α

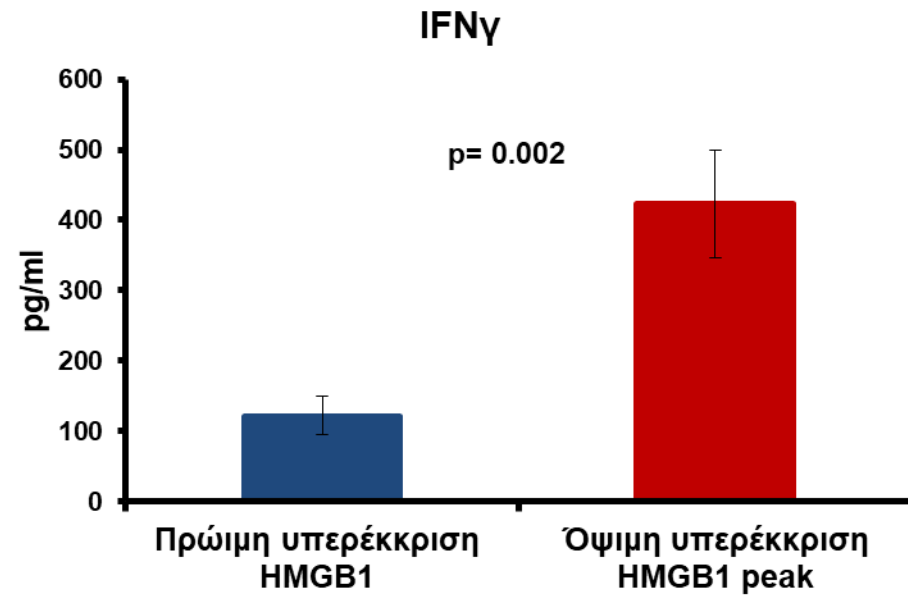
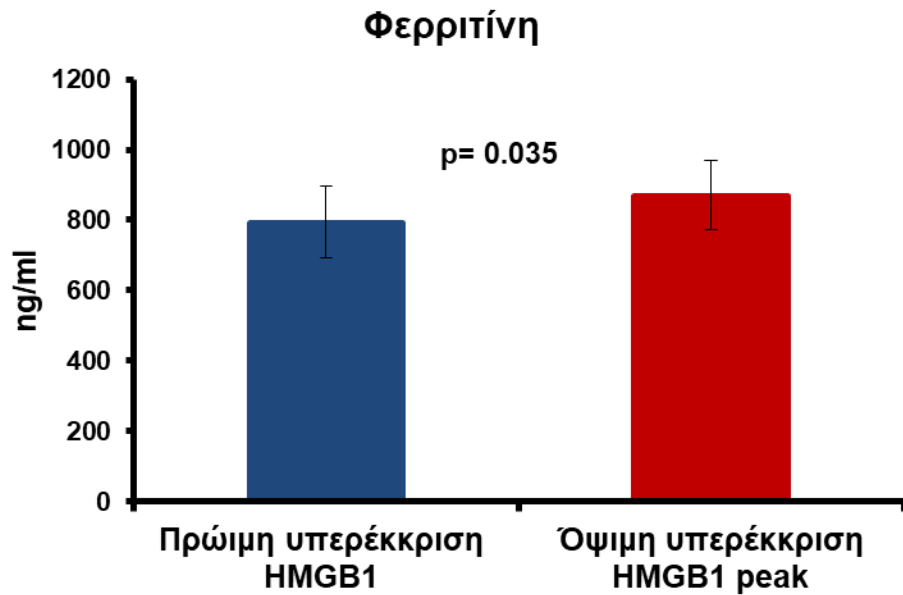
IFN γ

sCD163

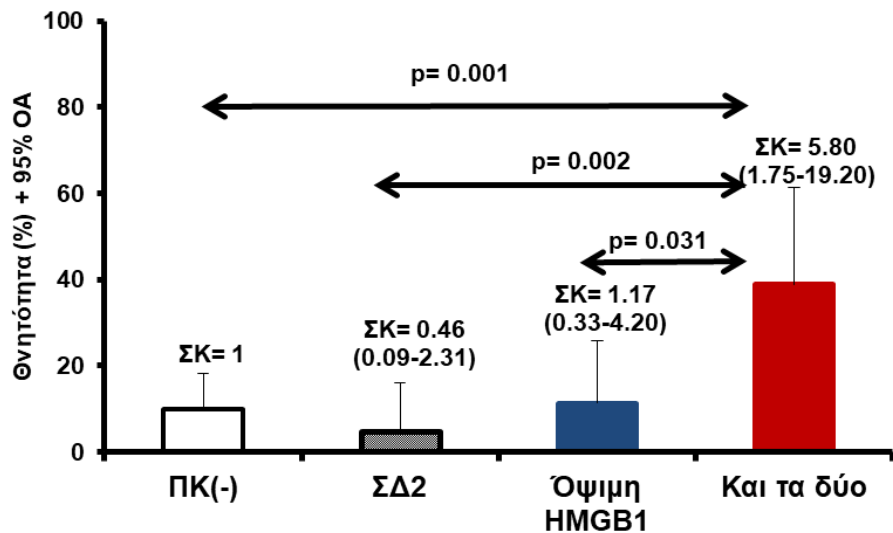

«ΑΣΗΠΤΗ» ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΚΡΟΦΑΓΩΝ (Karakike E, et al. *Shock* 2019; 52: 334-339)

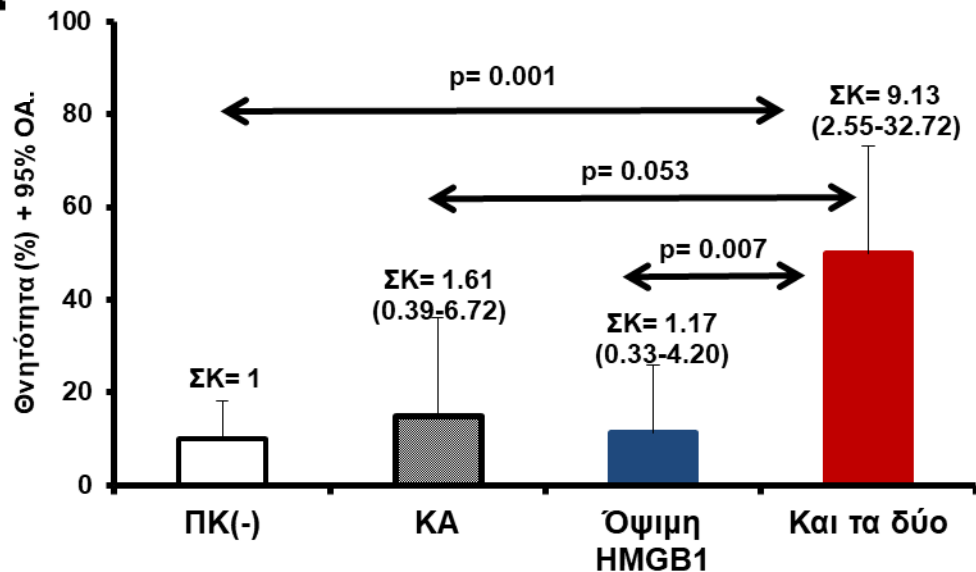

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΟΣΗΡΟΤΗΤΕΣ (Karakike E, et al. *Shock* 2019; 52: 334-339)

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΣΔ2

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΚΑ

ΚΑ: χρόνια καρδιακή ανεπάρκεια
 ΟΑ: όρια αξιοπιστίας
 ΠΚ: παράγοντας κινδύνου
 ΣΔ2: σακχαρώδης διαβήτης τύπου 2
 ΣΚ: σχετικός κίνδυνος

A RECENTLY DISCOVERED AUTO-INFLAMMATORY ENTITY WITH FUO

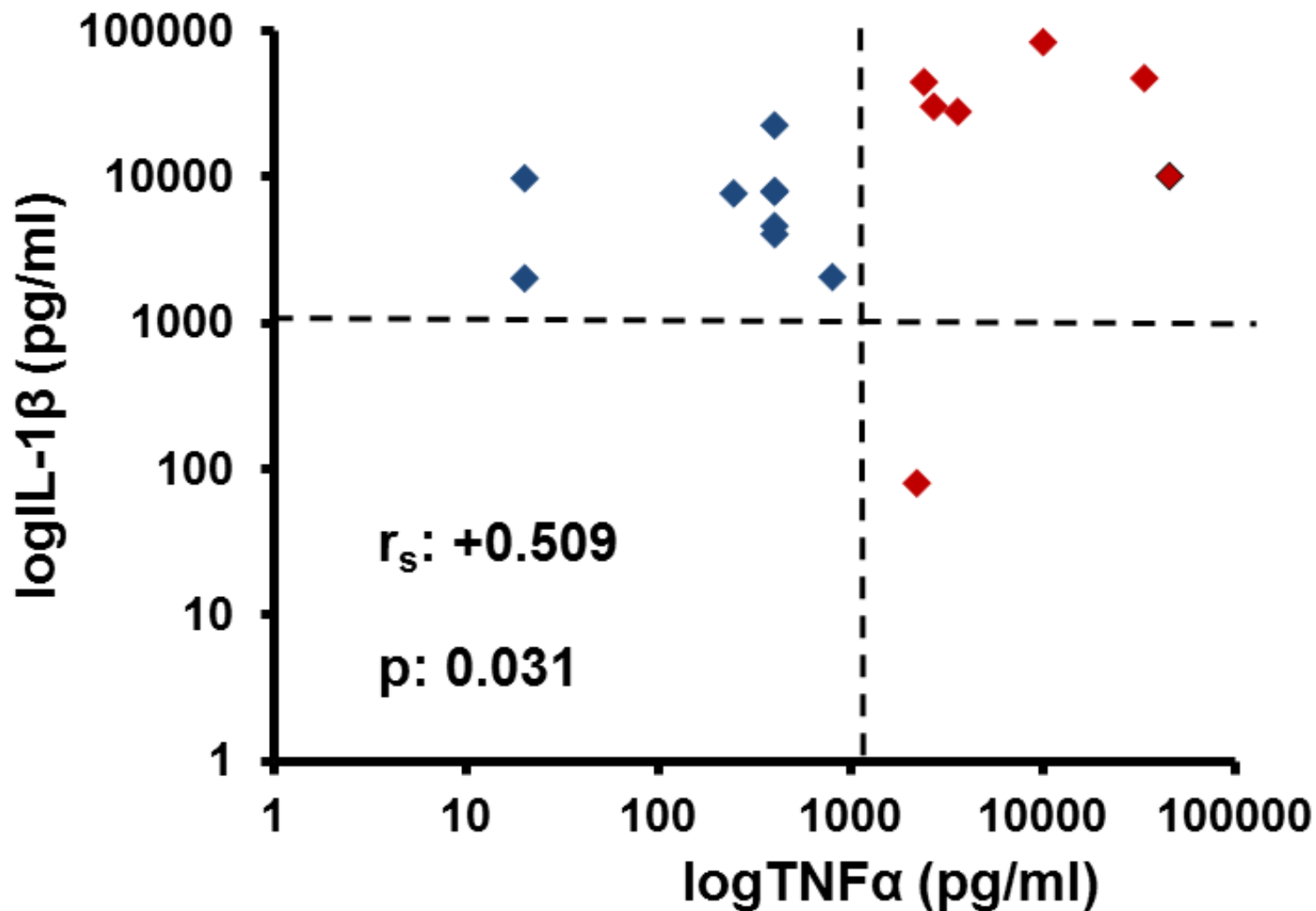

0.97% point-prevalence in France

ALL SEVERE PATIENTS ARE HYPER-IL-1 β PRODUCERS

(Kanni T, et al. *PLoS ONE* 2015; 10: e0130522)

CLINICAL EFFICACY OF ANAKINRA

(Tzanetakou V, et al. *JAMA Dermatol* 2016; 152: 52)

Placebo (n= 10)

Anakinra* 100 mg/day sc (n= 9)

WEEKS 0-12
DOUBLE-BLIND RANDOMIZED

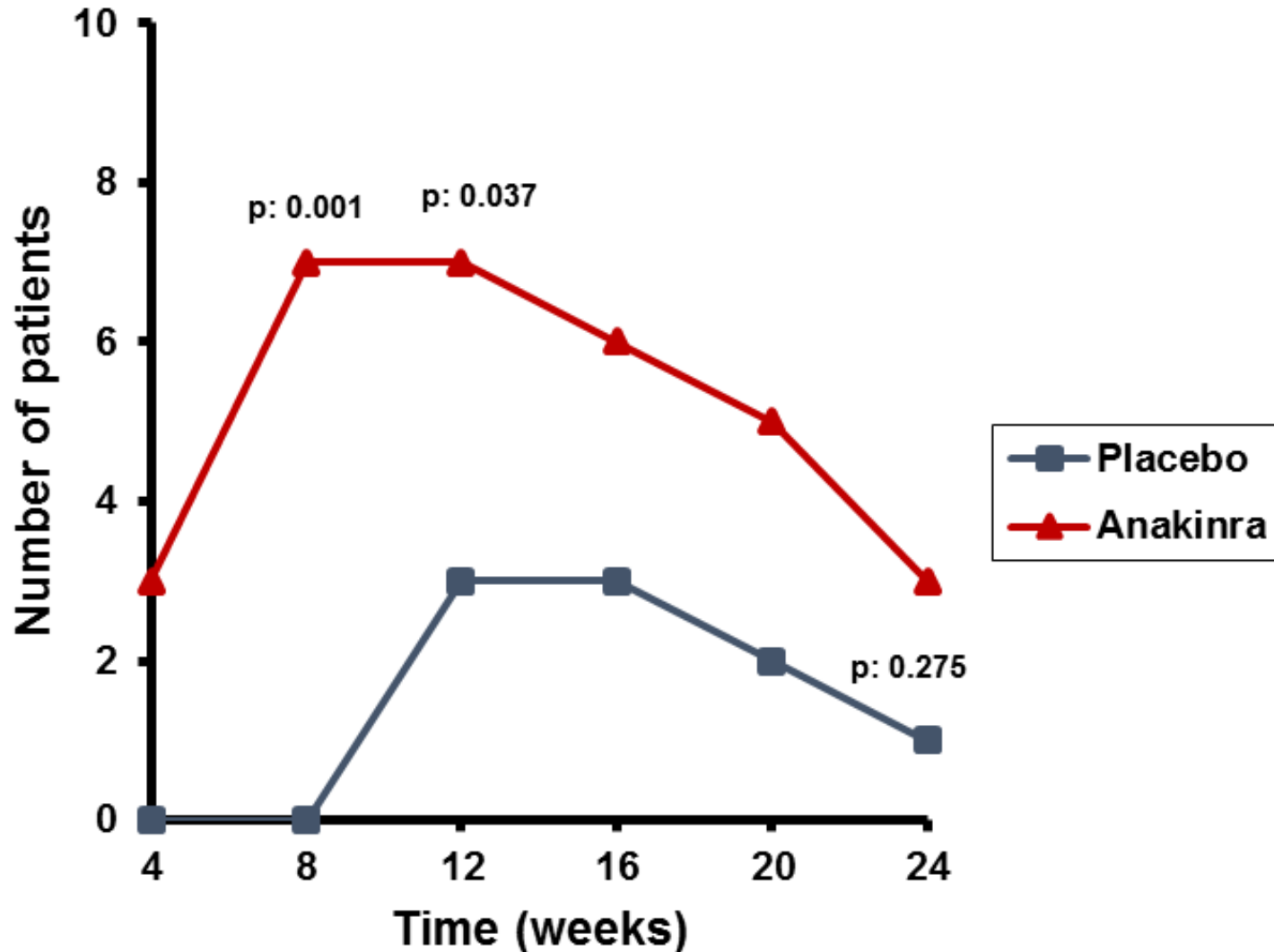
WEEKS 13-24
FOLLOW-UP

www.clinicaltrials.gov NCT01558375
EudraCT2011-005145-12

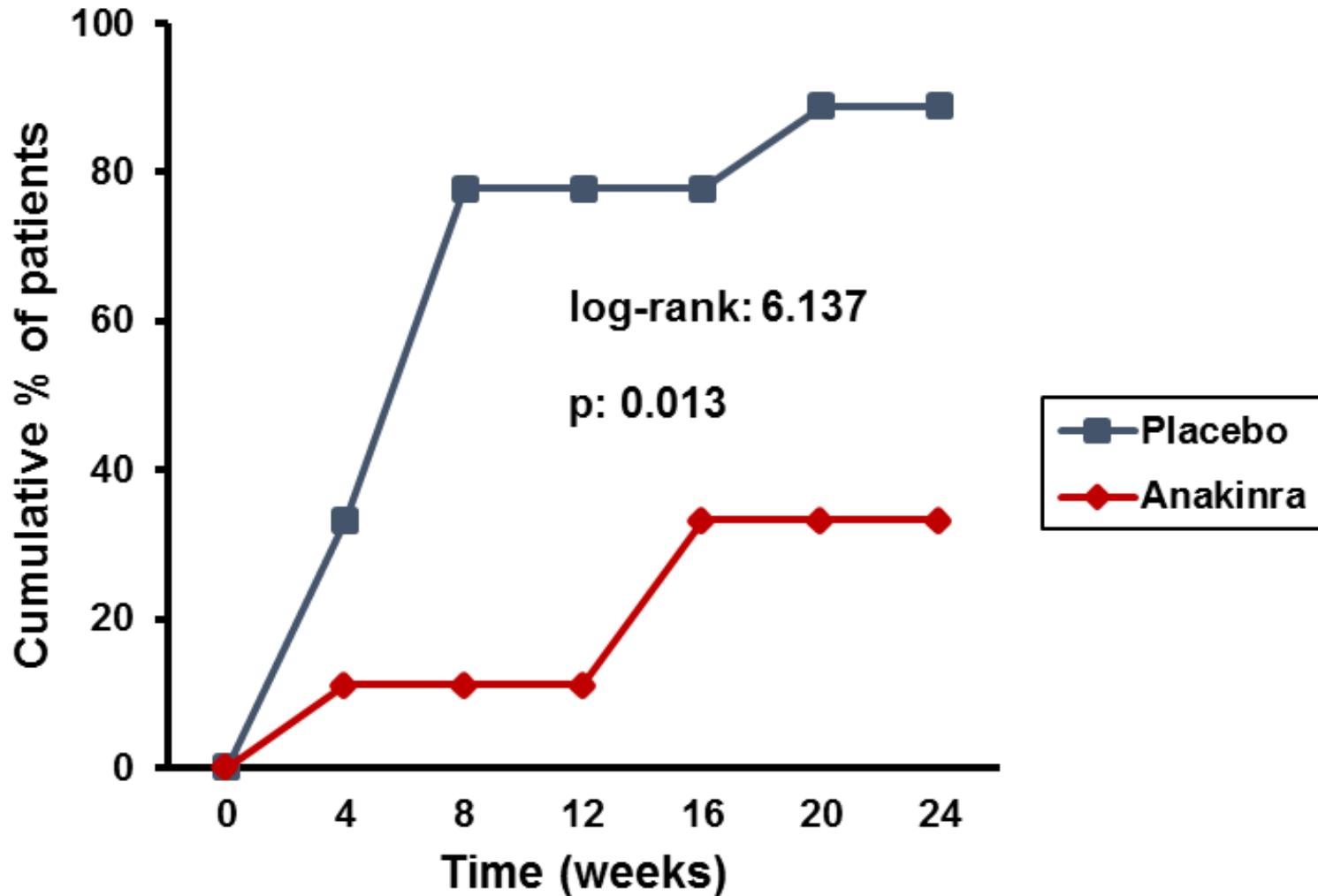
*Recombinant IL-1 receptor blocking both IL-1 β and IL-1 α

OVER-TIME CHANGE OF HiSCR

(Hidradenitis Suppurativa Clinical Response Score)

TIME TO NEW DISEASE FLARE-UP

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ...ΟΠΩΣ ΟΡΙΣΤΗΚΕ ΤΟ 2011 ΕΙΝΑΙ ΠΙΑ ΕΔΩ...

(Leemans JC, et al. *Immunol Rev* 2011, 243: 152)

